

Οι επικρίσεις κατά του Οικουμενικού Πατριαρχείου και οι προθέσεις τους

Ορθοδοξία / Αγία και Μεγάλη Σύνοδος

Θεόδωρος Γιάγκου, Κοσμήτορας Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bit.ly/2izHjrP>]

6. Οι επικρίσεις ότι η Αγία και Μεγάλη Σύνοδος της Κρήτης πρόδωσε την Ορθόδοξη Παράδοση στοχεύουν ώστε η Σύνοδος να περάσει στην ιστορία ως ληστρική, δηλαδή ότι υιοθέτησε οθνεία πίστη και τάξη. Θα πρέπει όμως να υπογραμμιστεί με έμφαση ότι τα κείμενα (πλην ελαχίστων εξαιρέσεων) προσυνοδικά ετοιμάστηκαν και υπογράφηκαν από τους εκπροσώπους ΟΛΩΝ των εκκλησιών τουλάχιστον έξι φορές: το 1982 (Β΄ Προσυνοδική), το 1986 (Γ΄ Προσυνοδική), το 2009 (Δ΄ Προσυνοδική), το 2014-2015 (Ειδική Διορθόδοξη Επιτροπή), το 2015 (Ε΄ Προσυνοδική), το 2016 (Σύναξη Προκαθημένων).

Έτσι εδώ τίθεται το εύλογο ερώτημα: ενώ για τη σύνταξη και την έγκριση των κειμένων ήταν ομόφωνες ΟΛΕΣ οι Εκκλησίες (επαναλαμβάνω πλήν ελαχίστων εξαιρέσεων), γιατί τα βέλη στρέφονται μόνο κατά του Οικουμενικού Πατριαρχείου και αμνηστεύονται άλλες Εκκλησίες, ιδίως εκείνες που απείχαν από τη Σύνοδο της Κρήτης; Κατά την άποψή μου, οι λόγοι δεν είναι θεολογικοί. Αν υπήρχαν θεολογικές αντιρρήσεις, θα διατυπώνονταν κατά την προσυνοδική περίοδο. Αντίθετα, μέχρι την τελευταία συνάντηση της Γραμματείας της Συνόδου στην Κρήτη (18-20 Μαΐου 2016) ουδεμία διαφωνία ηκούσθη, πλήν ίσως η μόνιμη αντίρρηση των Αντιοχειανών για το θέμα του Κατάρ και η απαίτηση των Γεωργιανών να μην υπάρξει οποιαδήποτε διατύπωση που να επιτρέπει τη σύναψη μικτών γάμων. Είναι αυτονόητον ότι τα βέλη κατά του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως έχουν άλλη αφετηρία.

Θα επαναλάβω εδώ μια παλαιότερη θέση του π. Θεοδώρου Ζήση, η οποία, κατά την άποψή μου, αποδίδει και την επί του θέματος πραγματικότητα: «Αποκαλυπτικό των προθέσεων αυτών (δηλαδή των λεγομένων Οργανωσιακών) είναι το κείμενο – λίβελλος του στενωτέρου συνεργάτου του Ιερωνύμου (Α΄, Αρχιεπισκόπου Αθηνών) μητροπολίτου πρώην Αττικής και Μεγαρίδος Νικοδήμου (Γκατζιρούλη), Ανοικτό Υπόμνημα προς τους Έλληνες Ιεράρχες. Επαναλαμβάνει τα επιχειρήματα του Κοραή και του Φαρμακίδου αλλά και πολλών συγχρόνων Σλάβων Ορθοδόξων θεολόγων, οι οποίοι προετοιμάζουν θεολογικώς το έδαφος δια την άνοδον εις τον οικουμενικόν θρόνον της Τρίτης Ρώμης, και υβρίζει αναίσχυντα τους ιεράρχας της

Εκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως» (Η θεολογία εις την Ελλάδα σήμερον, σ. 15).

Σήμερα οι ύβρεις έχουν προσλάβει άλλο περιεχόμενο και, κατά τη γνώμη μου, οφείλονται είτε στον τυφλό ζηλωτισμό, είτε σε αίσθημα παραγκωνισμού, είτε σε άλλης μορφής εμπάθεια, ακόμη και αυτής του «αγγελισμού», που προκαλεί την κοινωνική ουτοπία. Βεβαίως υπάρχουν πάντοτε και οι γνωστές αξιώσεις της Τρίτης Ρώμης, οι οποίες διοχετεύονται ποικιλοτρόπως από επιλεγμένα Μ.Μ.Ε., όπως επίσης και από μεμονωμένα πρόσωπα, που εν γνώσει ή εν αγνοία «προετοιμάζουν θεολογικώς το έδαφος δια την άνοδον εις τον οικουμενικόν θρόνον της Τρίτης Ρώμης».

Το Οικουμενικό Πατριαρχείο όμως και εν γένει η ελληνική Ορθοδοξία είχε τεράστια συμβολή στην οικουμενική Ορθοδοξία, όπως υποστήριξε παλαιότερα ο π. Γεώργιος Φλωρόφσκυ, και αυτό δεν πρέπει να παραθεωρηθεί. Οφείλουμε οι Έλληνες θεολόγοι και κληρικοί να κρατήσουμε σε υψηλό επίπεδο τη μαρτυρία της Ορθοδοξίας και να την προβάλλουμε με δυναμικό τρόπο σε μια εκκοσμηκευμένη πλέον κοινωνία.

Β´

1 . Η συμμετοχή των Ορθοδόξων Εκκλησιών (πλην των πατριαρχείων Βουλγαρίας, από το 1998, και Γεωργίας, από το 1997) στο Π.Σ.Ε. ήταν ένα κεντρικό και φλέγον θέμα που αντιμετωπίστηκε δια πολλών στην Προσυνοδική διαδικασία. Συγκεκριμένα στο Ανακοινωθέν της Γ΄ Προσυνοδικής Διάσκεψης αναφέρεται μεταξύ άλλων ότι: «Επανεξετιμήθησαν τα θετικά στοιχεία και η ιδιαίτερα προβληματική της συμμετοχής των κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιών εις την Οικουμενικήν Κίνησιν και ειδικώτερον εις το Παγκόσμιον Συμβούλιον Εκκλησιών (Π.Σ.Ε.) επί τη βάσει: α) της αυτοσυνειδησίας της Ορθοδόξου Εκκλησίας και των συγκεκριμένων εκκλησιολογικών προϋποθέσεων αυτής, β) των νεωτέρων εξελίξεων εν τη δομή και τη λειτουργία του Π.Σ.Ε. και γ) των μετά Βανκούβερ προωθημένων προγραμμάτων».

Είναι σημαντικό να υπογραμμιστεί ότι βασική προϋπόθεση για να συμμετάσχει η Ορθόδοξη Εκκλησία στο Π.Σ.Ε. ήταν η αποδοχή από όλα τα μέλη του Συμβουλίου του Τριαδολογικού δόγματος και ταυτόχρονα η αποδοχή ότι το Π.Σ.Ε. δεν συνιστά υπερεκκλησία (Δήλωση Τορόντο, 1950). Περαιτέρω στο Πόρτο Αλέγκρε (2006) έγινε αποδεκτό το Σύμβολο της Πίστεως χωρίς το filioque. Επίσης θα πρέπει να υπογραμμιστεί ότι οι Ορθόδοξοι ουκ ολίγες φορές υπερασπίστηκαν τα θέματα της ορθόδοξης εκκλησιολογίας με πειστικά επιχειρήματα και συνέβαλαν ουσιαστικά στον εν γένει εκκλησιολογικό προβληματισμό (βλ. σχετικά, Στ. Τσομπανίδη,

Εκκλησία και εκκλησίες, Αθήνα 2013). Έτσι με αυτό το πνεύμα, στο κείμενο Περί Οικουμενικής Κινήσεως της Προσυνοδικής του 1986 (το οποίο τελικά συνενώθηκε με αυτό Περί των σχέσεων της Ορθόδοξου Εκκλησίας μετά του λοιπού χριστιανικού κόσμου) περιγράφεται το πλαίσιο της συμμετοχής των Ορθόδοξων Εκκλησιών στην Οικουμενική Κίνηση. Εξάλλου η συμμετοχή στο Π.Σ.Ε. (από το 1948) και στην Κίνηση «Πίστη και Τάξη» (από το 1927) ήταν μακροχρόνια και πολύπτυχη. Δεν θα πρέπει να διαφεύγει της προσοχής μας ότι μεγάλοι ακαδημαϊκοί δάσκαλοι αντιπροσώπευσαν τις Ορθόδοξες Εκκλησίες στο Π.Σ.Ε, όπως ο Π. Τρεμπέλας (πρόσωπο που απεκλήθη από έντυπα των θρησκευτικών Οργανώσεων «Λέοντας Ορθοδοξίας»), ο Αρχιεπίσκοπος Ιερώνυμος Κοτσώνης, ο Π. Μπρατσιώτης, ο Γ. Κονιδάρης, ο Ιω. Καρμίρης και άλλοι πολλοί. Στα αρχεία του Π.Σ.Ε. είναι καταχωρημένη ενδιαφέρουσα αλληλογραφία πολλών Ελλήνων ακαδημαϊκών δασκάλων (μεταξύ αυτών και του Π. Τρεμπέλα), στην οποία καταγράφονται οι απόψεις αυτών για ζητήματα διαχριστιανικού ενδιαφέροντος. Η δημοσίευσή της θα φέρει στο φως ενδιαφέρουσες πληροφορίες.

(συνεχίζεται)

<http://bit.ly/2iOljmY>